

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

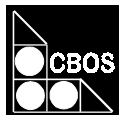
BS/182/182/98

OCENY MIJAJĄCEGO ROKU I PROGNOZY NA ROK '99

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

OCENY MIJAJĄCEGO ROKU

I PROGNOZY NA ROK '99

- ◆ Bilans kończącego się roku wypada mniej korzystnie niż w roku poprzednim. Pogorszyły się przede wszystkim oceny dotyczące zakładów pracy, ale w niejednakowym stopniu, zależnie od sektora gospodarki. Gorzej też, zdaniem badanych, układały się sprawy na świecie. W niewielkim stopniu poprawiło się postrzeganie spraw kraju.
- ◆ W naszym życiu codziennym niewiele się zmieniło. Tak samo jak rok wcześniej najwięcej ankietowanych (62%) urządziło w mijającym roku przyjęcia dla przyjaciół czy znajomych i przeczytało dla przyjemności co najmniej jedną książkę (59%). Średnio co czwarty respondent był przynajmniej raz w kinie (25%), na imprezie sportowej (26%) i z rodziną w restauracji (27%). Najmniej osób wybrało się do teatru (11%).
- ◆ Nie zmieniły się odsetki ankietowanych wyjeżdżających za granicę, kupujących los na loterii czy mających trudności z załatwianiem spraw w urzędzie gminnym. Tak jak w roku poprzednim, co trzeci Polak pożyczył pieniądze od znajomych (33%). Nieznacznie wzrosła liczba badanych, którzy nie czuli się w tym roku bezpiecznie na ulicy (do 45%), nie zmienił się istotnie odsetek okradzionych (11%). Natomiast mniej osób niż uprzednio kupiło w mijającym roku coś atrakcyjnego, nie planując tego wcześniej.
- ◆ Prognozy na rok '99 są jednak bardziej optymistyczne niż przed rokiem. Zwiększyła się przede wszystkim liczba osób nie oczekujących zmian, ale przybyło także respondentów mających nadzieję na poprawę w sprawach osobistych i rodzinnych, a także sytuacji w kraju i na świecie.

Podobnie jak w latach ubiegłych sondowaliśmy¹ opinie społeczeństwa dotyczące mijającego roku. Ankietowani dokonywali swoistego bilansu zysków i strat, wydarzeń pomyślnych i niekorzystnych, odnosząc się zarówno do spraw osobistych i rodzinnych, jak i zawodowych oraz tego, co działo się w Polsce i na świecie. Podsumowaniu roku '98 towarzyszą oczekiwania respondentów dotyczące roku następnego.

OCENA ROKU '98

Bilans kończącego się roku wypada mniej korzystnie niż w roku ubiegłym i jest to zgodne ze społecznymi przewidywaniami. W grudniu '97 prognozy na rok '98 były bardziej pesymistyczne niż w latach poprzednich².

W porównaniu z rokiem ubiegłym znacznie pogorszyły się przede wszystkim opinie dotyczące zakładów pracy. Wśród respondentów aktywnych zawodowo aż o 9 punktów wzrósł odsetek osób, które uważają, że dla ich zakładów pracy mijający rok był niekorzystny. Towarzyszy temu dalszy spadek odsetka ocen pozytywnych, malejących stopniowo od roku '96. Wzrost odsetka ocen krytycznych jest przypuszczalnie następstwem trudności przeżywanych przez całe sektory i branże gospodarki, odbijających się na nastrojach pracowników. Świadczą o tym także trwające strajki górników i pracowników przemysłu zbrojeniowego oraz niedawne protesty rolników. Natomiast lepiej niż inni oceniają sytuację swoich zakładów pracy respondenci zatrudnieni w sektorze prywatnym poza rolnictwem i w spółkach prywatnych z udziałem skarbu państwa.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia (103) przeprowadzono w dniach 3-8 grudnia '98 na 1086-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski.

² Zob. komunikat CBOS „Oceny roku '97 i prognozy na rok '98”, styczeń '98.

Gorzej też, zdaniem badanych, niż w poprzednich dwóch latach układały się w tym roku sprawy na świecie. Ze wszystkich ocenianych kwestii sytuacja w świecie jest postrzegana najbardziej krytycznie. Od roku '92 obserwowaliśmy stopniową poprawę opinii na ten temat, obecnie nastąpiło jej zahamowanie.

Tabela 1

w procentach

Oceny mijającego roku dotyczące spraw:	Wskazania respondentów pod koniec roku:										
	'88	'89	'90	'91	'92	'93	'94	'95	'96	'97	'98
- osobistych											
Pozytywna	46	42	36	22	20	23	26	36	42	45	44
Ani dobra, ani zła	33	39	35	37	38	41	44	43	39	37	35
Negatywna	21	18	28	41	41	36	29	20	18	18	21
Trudno powiedzieć	0	1	2	1	1	0	0	1	1	0	0
- rodzinnych											
Pozytywna	42	42	33	18	17	18	22	34	41	43	40
Ani dobra, ani zła	41	43	40	44	44	50	50	51	44	43	43
Negatywna	16	14	25	36	38	32	27	14	14	14	17
Trudno powiedzieć	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0
- zakładu pracy											
Pozytywna	37	28	30	18	22	26	31	41	46	42	37
Ani dobra, ani zła	37	35	23	21	32	33	36	35	31	32	30
Negatywna	16	23	40	57	41	36	30	19	20	22	31
Trudno powiedzieć	9	13	6	3	5	5	4	5	3	4	2
- kraju											
Pozytywna	12	62	27	12	9	14	17	28	34	31	31
Ani dobra, ani zła	33	19	30	28	33	41	46	45	48	39	46
Negatywna	49	13	32	53	53	36	26	18	12	21	16
Trudno powiedzieć	5	5	11	6	5	9	11	9	6	9	7
- świata											
Pozytywna	50	61	37	22	12	12	14	20	24	30	23
Ani dobra, ani zła	29	20	24	28	25	30	33	34	42	35	37
Negatywna	7	6	17	33	50	41	37	29	21	17	26
Trudno powiedzieć	14	13	21	16	13	17	16	17	13	18	13

Pogorszyły się także minimalnie oceny dotyczące spraw osobistych respondentów oraz ich spraw rodzinnych. W latach poprzednich (od roku '94 do '97) mieliśmy do czynienia z systematycznym wzrostem ocen pozytywnych, szczególnie wyraźnym pod koniec roku '95 i '96. Nieznaczne pogorszenie w roku '98 może zapowiadać stabilizację ocen dotyczących

naszych spraw osobistych na relatywnie wysokim poziomie, zbliżonym do odnotowanego przed zmianami ustrojowymi. Należy podkreślić, że w obu tych kwestiach (spraw czysto osobistych i rodzinnych) oceny pozytywne są co najmniej dwukrotnie częstsze niż negatywne.

Jedynie oceny dotyczące spraw kraju nie były w tym roku gorsze niż w roku ubiegłym. Wprawdzie nie zmieniła się liczba ocen pozytywnych, ale znacząco mniej badanych uznało mijający rok za zły dla kraju. Najczęściej uważa się go za średni - ani dobry, ani zły (46%) - i podobnie jak w ocenach dotyczących pomyślności mijającego roku dla respondenta i dla jego rodziny opinie pozytywne (31%) znacznie przeważają nad negatywnymi (16%).

Oceniając mijający rok respondenci odpowiadali korzystając z zamieszczonych w ankiecie odpowiedzi, które tworzyły 7-punktową skalę ocen (od „bardzo dobry” do „bardzo zły”). Pomijając ankietowanych, którzy nie mieli zdania na dany temat (udzielali odpowiedzi „trudno powiedzieć”), można obliczyć średnie ocen dla poszczególnych spraw. Najwyższe średnie ocen uzyskał mijający rok w odniesieniu do sfery życia osobistego (4.38) i rodzinnego (4.35) respondentów. Na trzecim miejscu znalazły się oceny sytuacji w kraju (4.23). Najgorzej wypadły opinie dotyczące zakładu pracy ankietowanych (4.08) i sytuacji na świecie (3.97).

Oceny poszczególnych sfer są ze sobą powiązane. Najsilniej, oczywiście, skorelowane są opinie o tym, co przyniósł ten rok w sferze spraw osobistych i rodzinnych³. One z kolei są też dość silnie powiązane z ocenami sytuacji w zakładach pracy (szczególnie pomyślność osobista) oraz z opiniami o sprawach kraju⁴, słabiej - z ocenami sytuacji światowej. Te ostatnie najbardziej skorelowane są z ocenami mijającego roku dla Polski⁵.

Opinie o roku '98 najbardziej zależą od statusu materialnego respondentów oraz ich wykształcenia. Można powiedzieć, że im lepsza pozycja społeczna - mierzona wysokością dochodów na osobę w rodzinie, zadowoleniem ze swoich warunków materialnych oraz poziomem wykształcenia - tym więcej pozytywnych ocen mijającego roku. Natomiast im gorzej przedstawia się sytuacja materialna badanych, a także im niższe mają wykształcenie,

---

³ Współczynnik korelacji r Pearsona = 0.795.

⁴ Współczynniki korelacji w granicach 0.389 - 0.499.

⁵ Współczynnik korelacji = 0.506.

tym częściej oceniają odchodzący rok negatywnie bądź ambiwalentnie. Zależność tę można zauważyć przy wszystkich ocenianych sprawach - najsilniejsza jest, gdy chodzi o nasze sprawy osobiste i rodzinne, nieco słabiej daje o sobie znać w odniesieniu do zakładu pracy i kraju, a najsłabiej w opiniach o tym, jaki był ten rok dla świata⁶.

Opinie dotyczące zakładu pracy są najbardziej zależne od sektora gospodarki - mijający rok najlepiej oceniają pod tym względem pracownicy sektora prywatnego (poza rolnictwem), znacznie gorzej pracownicy sektora państwowego i sfery budżetowej, a najgorzej - pracujący w prywatnych gospodarstwach rolnych (zob. tabele aneksowe).

Wyraźnie widoczny jest też wpływ innych czynników: wieku, miejsca zamieszkania i poglądów politycznych. Im starsi badani, tym rzadziej wyrażają zadowolenie z mijającego roku i tym częściej oceniają go ambiwalentnie lub negatywnie - przede wszystkim w sprawach osobistych i rodzinnych. Młodzi respondenci, a szczególnie najmłodsi (w wieku od 18 do 24 lat) wyróżniają się znacznie większym niż pozostali zadowoleniem z tego, co przyniósł ten rok.

Najmniej osób dobrze oceniających rok '98 spotykamy na wsi, najwięcej natomiast w wielkich aglomeracjach miejskich.

Pozytywnemu bilansowi - i to nie tylko w odniesieniu do spraw kraju, ale także osobistych i rodzinnych oraz zakładu pracy - sprzyjają poglądy prawicowe. Natomiast im dalej od prawicowego bieguna sytuują się poglądy polityczne respondentów, tym rzadsze wśród nich zadowolenie z kończącego się roku, na ogół też tym więcej ocen negatywnych. Warto zwrócić uwagę, że stanowi to uderzający kontrast w zestawieniu z sytuacją sprzed dwóch lat, kiedy to zależność była odwrotna. Wówczas lewicowość poglądów wiązała się z częstszym zadowoleniem z tego, co przyniósł respondentowi, jego rodzinie, krajowi, a w przypadku osób pracujących także ich zakładowi pracy, mijający wówczas rok '96⁷. Przed rokiem⁸, po wyborach i zmianie rządu, zarysowywała się już tendencja, którą można

---

⁶ Wielu respondentów (zwłaszcza o niskim poziomie wykształcenia) nie miało opinii na ten temat (zob. tabele aneksowe).

⁷ Por. komunikat CBOS „Ocena roku ubiegłego i prognozy na rok '97”, styczeń '97.

⁸ Por. komunikat CBOS „Oceny roku '97 i prognozy na rok '98”, styczeń '98.

zauważyć obecnie. Widać więc, jak znaczny wpływ na odczucia i opinie ankietowanych ma sytuacja polityczna w kraju⁹.

Poglądy polityczne w nieznacznym jedynie stopniu różnicują opinie badanych o tym, co się działo w świecie.

Jeśli chodzi o sprawy osobiste i rodzinne, do osób zadowolonych z roku '98 najczęściej należą przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, pracowników umysłowych niższego szczebla oraz uczniowie i studenci. Wymienione grupy najczęściej też wyrażają zadowolenie z tego, co przyniósł ten rok dla kraju. W tej sprawie prawie równie często zadowoleni są także pracujący na własny rachunek poza rolnictwem, ale najbardziej wyróżniają się oni dobrymi ocenami tego, co działo się z ich przedsiębiorstwami.

Podsumowanie roku wypada najmniej korzystnie w opiniach rolników i rencistów oraz robotników niewykwalifikowanych (zob. tabele aneksowe).

ŻYCIE KULTURALNE I ROZRYWKA

Rok '98 nie przyniósł istotnych zmian w sposobach spędzania czasu wolnego i życiu kulturalnym Polaków. Wzrost aktywności kulturalnej i towarzyskiej, widoczny w roku '96, miał więc charakter przejściowy. Jedynie do kina chodzimy nieco częściej niż przed dwoma laty. Minał kryzys popularności kina, widoczny szczególnie w latach '93-'94, ale nie jest to już, oczywiście, tak częsta forma rozrywki jak w końcu lat osiemdziesiątych.

Tabela 2

Czy w mijającym roku badani przynajmniej raz:	Odsetki odpowiedzi twierdzących w latach:								
	'88	'89	'90	'93	'94	'95	'96	'97	'98
- byli w kinie	41	42	25	16	17	20	22	25	25
- byli w teatrze	13	18	13	8	10	11	13	14	11
- przeczytali książkę dla przyjemności	-	64	60	57	58	54	63	59	59
- byli na imprezie sportowej	26	26	23	23	24	27	30	27	26
- byli z rodziną w restauracji	22	22	22	20	20	26	29	27	27
- urządzili przyjęcie dla przyjaciół, znajomych	65	65	66	55	55	66	67	62	62

⁹ Por. komunikat CBOS „Nastroje społeczne w grudniu”, grudzień '98.

Wśród form spędzania czasu wolnego, o które pytaliśmy, do najczęstszych należą: życie towarzyskie i lektura książek. W przypadku czytelnictwa połowa ankietowanych (50%) deklaruje, że więcej niż raz oddawała się lekturze dla przyjemności, nieco mniej osób (46%) urządza kilka lub wiele razy przyjęcia towarzyskie. Najbardziej „elitarną” formą rozrywki jest teatr.

Przyjęcia dla przyjaciół i znajomych urządza najczęściej respondenci młodzi i w średnim wieku oraz mieszkańcy dużych miast. Życie towarzyskie w tej formie ankietowani prowadzą tym częściej, im lepiej są wykształceni i sytuowani. Czynniki te różnicują także czytelnictwo książek (zwłaszcza wykształcenie) oraz chodzenie do kina czy teatru i do restauracji z rodziną, natomiast w znacznie mniejszym stopniu i w sposób nieregularny - uczestnictwo w imprezach sportowych.

Status społeczny i materialny respondentów, który tak silnie wpływa na oceny mijającego roku, jest więc także czynnikiem kształtującym sposób spędzania przez nich wolnego czasu. Warto więc sprawdzić, czy i w jakim stopniu formy aktywności w tej sferze wiążą się z zadowoleniem z tego, co przyniósł rok '98.

Analizy wykazały, że nie mają one prawie wcale związku z opiniami na temat tego, co działo się w mijającym roku na świecie, natomiast wykazują pozytywny, choć słaby, związek z ocenami tego roku dla Polski. Aktywność w sferze rozrywki i kultury najbardziej powiązana jest z zadowoleniem z tego, jaki był rok '98 dla respondentów osobiście oraz dla ich rodzin: im częściej urządzały przyjęcia, chodzili z rodzinami do restauracji oraz byli w kinie, tym lepiej oceniają mijający rok, gdy chodzi o ich sprawy osobiste i rodzinne¹⁰.

WYDARZENIA I SPRAWY ŻYCIA CODZIENNEGO

Inne wydarzenia i aspekty życia codziennego, o które pytaliśmy w sondażu, przedstawiają się podobnie jak przed rokiem. Istotnie zmniejszył się jedynie odsetek badanych, którzy w tym roku kupili dla siebie coś atrakcyjnego, nie planując tego wcześniej. Od pierwszego pomiaru w roku '96 odsetek ten zatem systematycznie maleje, nie jest jednak jasne, czy

---

¹⁰ Współczynniki korelacji r Pearsona w granicach 0.245 - 0.287.

zmniejszyliśmy nasze wydatki w ogóle, czy też mniej „szalejemy” niż w pierwszym okresie poprawy naszej sytuacji materialnej i kupujemy obecnie w sposób bardziej zaplanowany.

Ponad dwie piąte ankietowanych (o 2 punkty więcej niż przed rokiem) nie czuło się bezpiecznie na ulicy (przy tym 41% co najmniej kilkakrotnie). Wprawdzie w porównaniu z grudniem '97 jest to wzrost nieznaczny, ale warto zwrócić uwagę na rysujące się od roku '95 stopniowe narastanie poczucia zagrożenia. Natomiast zaskakująco stały jest odsetek respondentów deklarujących, że zostali w danym roku okradzeni.

Od kilku już lat na stałym poziomie utrzymuje się również odsetek osób mających trudności z załatwianiem spraw w urzędzie gminnym, co nie jest zjawiskiem pozytywnym. Oznaki stabilizacji można także zauważyć w odpowiedziach dotyczących pożyczania pieniędzy, gry na loterii, pracy za granicą, wyjazdów zagranicznych i udziału w strajkach.

Tabela 3

Czy w mijającym roku badani przynajmniej raz:	Odsetki odpowiedzi twierdzących w latach:								
	'88	'89	'90	'93	'94	'95	'96	'97	'98
– zostali okradzeni	-	11	-	10	11	10	10	10	11
– nie czuli się bezpiecznie na ulicy	29	45	40	46	41	38	40	43	45
– brali udział w strajku, demonstracji	5	8	2	3	2	1	3	2	2
– mieli trudności z załatwieniem spraw w urzędzie gminnym	45	43	30	22	22	20	21	22	21
– kupili los na loterii	32	23	26	23	19	16	16	17	16
– pożyczili pieniądze od znajomych	48	50	40	39	36	34	30	32	33
– wyjechali za granicę	-	-	-	13	11	14	18	18	17
– pracowali za granicą	-	-	-	-	-	-	3	3	4
– kupili coś atrakcyjnego, nieplanowanego	-	-	-	-	-	-	41	39	34

Można przy tym zauważyć, że nasze zadowolenie z mijającego roku, gdy chodzi o nas samych i naszą rodzinę, wyraźnie - jak wynika z analiz - wiąże się z tym, czy kupiliśmy sobie coś atrakcyjnego oraz czy byliśmy za granicą, a niezadowolenie - z pożyczaniem pieniędzy od

znajomych oraz, w przypadku nas samych, z poczuciem zagrożenia na ulicy¹¹. Inne zależności nie są istotne statystycznie. Zdarzenia te powiązane są także, zapewne pośrednio, z opiniami o tym, jaki był ten rok dla Polski.

O atrakcyjnych nieplanowanych zakupach respondenci mówili tym częściej, im byli młodszy; najczęściej - uczniowie i studenci (54%). Okazje takie trafiały się badanym tym częściej także, im mieli wyższe wykształcenie i lepszą sytuację materialną.

Poczucie zagrożenia na ulicy wiąże się z wielkością miejsca zamieszkania respondentów - deklarowała je ponad połowa mieszkańców dużych miast i jedna trzecia mieszkańców wsi. Natomiast do najczęściej okradanych należeli ankietowani pracujący na własny rachunek poza rolnictwem (26%), osoby o najwyższych dochodach (19%) i z wyższym wykształceniem (16%).

Wyjazdy za granicę wyraźnie zależały od poziomu wykształcenia i sytuacji materialnej. Najczęściej jednak wyjeżdżali uczniowie i studenci (44%), a następnie przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (39%), pracujący na własny rachunek poza rolnictwem (25%) i pracownicy fizyczno-umysłowi (25%).

Do pożyczania pieniędzy od znajomych najczęściej przyznają się bezrobotni (55%), często również zadłużały się osoby niepracujące (gospodynie domowe i inni - 45%), a także robotnicy niewykwalifikowani (51%), rolnicy (47%), renciści (35%) - przede wszystkim, oczywiście, respondenci o najniższych dochodach na osobę oraz żyjący w złych warunkach materialnych.

Warto jeszcze wspomnieć o trudnościach z załatwianiem spraw w urzędach administracji lokalnej. Częściej niż inni mieli je respondenci z wykształceniem średnim i wyższym (25%); szczególnie często - pracujący na własny rachunek poza rolnictwem (31%) oraz przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (29%). Z drugiej strony, na trudności tego rodzaju częściej niż inni skarżyli się też badani znajdujący się w złej sytuacji materialnej, o najniższych dochodach na osobę w rodzinie (30%); w tym wypadku chodziło zapewne o szukanie pomocy.

---

¹¹ *R* Pearsona dla korelacji pomyślności osobistej w mijającym roku i kupienia sobie czegoś atrakcyjnego, a nieplanowanego wynosi 0.274; dla wyjazdu za granicę: 0.127; dla pożyczania pieniędzy: -0.236; poczucia bezpieczeństwa na ulicy: -0.080.

PROGNOZY NA ROK '99

Spoleczne prognozy dotyczace nadchodzacego roku sa lepsze niz te, ktore formulo- wano w stosunku do konczacego sie roku. Optymizm co do przyszlosci wydaje sie jednak przede wszystkim rekompensowac nie najlepszy bilans roku '98. Radykalnie zmniejszyly sie bowiem odsetki badanych, przewidujacych, ze rok nastepny bedzie gorszy niz mijajacy. Najbardziej zwikszyyla sie liczba osob majacych nadzieje, ze zblizajacy sie rok bedzie przynajmniej taki sam jak '98; w mniejszym stopniu tych, ktorzy sadza, ze bedzie lepszy, choc i tutaj poprawa jest bardzo wyraźna.

Tabela 4

w procentach

Jaki będzie rok następny w sprawach:	Prognozy na rok:								
	'91	'92	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99
- osobistych									
Lepszy	42	30	18	39	28	41	43	30	37
Taki sam	20	28	28	34	39	34	32	28	36
Gorszy	18	23	42	14	17	12	10	31	17
Trudno powiedzieć	19	18	12	13	16	13	15	12	10
- rodzinnych									
Lepszy	41	29	16	37	25	39	40	30	35
Taki sam	19	31	31	36	42	36	36	26	38
Gorszy	19	22	41	14	16	10	8	33	15
Trudno powiedzieć	21	18	12	13	17	15	15	11	12
- zakładu pracy									
Lepszy	32	24	16	33	32	39	39	32	33
Taki sam	18	25	25	33	34	30	34	28	28
Gorszy	21	29	42	19	14	13	10	24	24
Trudno powiedzieć	27	21	17	15	19	18	17	16	15
- kraju									
Lepszy	44	35	21	44	33	41	41	37	41
Taki sam	11	22	21	24	30	21	29	18	26
Gorszy	18	19	40	12	12	16	8	25	16
Trudno powiedzieć	27	24	18	20	25	22	22	20	18
- świata									
Lepszy	39	35	22	36	30	40	38	33	38
Taki sam	13	25	24	25	29	24	31	28	28
Gorszy	10	9	25	11	10	8	5	9	9
Trudno powiedzieć	37	31	29	28	31	28	26	29	25

Korzystnych zmian oczekujemy najczęściej w sprawach osobistych i rodzinnych, bardziej optymistycznie zapatrujemy się też na przyszłość naszego kraju i rozwój sytuacji na świecie. Przed rokiem w prognozach dotyczących spraw osobistych i rodzinnych równie dużo było oczekiwań optymistycznych, co pesymistycznych. Obecnie zdecydowanie przeważa optymizm.

Nie zmieniły się tylko prognozy dotyczące naszych spraw zawodowych - optymistów i pesymistów jest tyle samo, co przed rokiem. Mijający rok był pod tym względem znacznie gorzej oceniany niż lata poprzednie, nic więc dziwnego, że i przewidywania przyszłości nie są bardziej optymistyczne. Najwięcej optymistów jest wśród osób zatrudnionych w sektorze prywatnym (poza rolnictwem).

Ogólnie rzecz biorąc, oceny mijającego roku i prognozy na rok '99 dotyczące poszczególnych spraw są ze sobą powiązane, ale w różnym stopniu. Najsilniejsza zależność występuje właśnie między ocenami i prognozami związanymi z sytuacją w zakładach pracy¹². Prawie równie silny jest też związek między ocenami roku '98 dla kraju i oczekiwaniami w tej dziedzinie.

Warto odnotować, że prognozy dotyczące wszystkich spraw, z wyjątkiem sytuacji zakładów pracy, najsilniej powiązane są właśnie z opiniami o tym, jaki był mijający rok dla Polski - względnie dobre oceny sytuacji w kraju zdają się sprzyjać nadziejom na przyszłość także w innych sprawach.

W dziedzinie życia osobistego i rodzinnego optymistami są najczęściej najmłodszy respondenci, przede wszystkim uczniowie i studenci. Z większym niż inni optymizmem patrzą też w przyszłość ankietowani ze średnim i wyższym wykształceniem, osoby o wysokich dochodach oraz respondenci o poglądach prawicowych. Poziom optymizmu jest szczególnie wyraźnie zależny od postrzegania własnej sytuacji materialnej - im lepiej się ją ocenia, tym częściej oczekuje się w roku przyszłym zmian na lepsze. Jest wszakże jeden interesujący wyjątek - bezrobotni mają nadzieję, że przyszłość będzie dla nich bardziej

---

¹² Współczynnik korelacji r Pearsona = 0.416.

pomyślna niż terażniejszość i znacznie częściej (57%) niż przeciętnie przekonani są, iż nadchodzący rok '99 będzie dla nich lepszy.

Podobne zróżnicowania poglądów występują również w odniesieniu do tego, co będzie się działo w miejscu pracy. Wiek, poziom wykształcenia, warunki materialne, dochody i poglądy polityczne decydują także o większym lub mniejszym optymizmie w prognozach dla Polski i dla świata.

Mijający rok oceniany jest gorzej niż jego poprzednik. Mniej korzystny jest bilans roku dotyczący naszych spraw osobistych i rodzinnych - pogorszenie się jest wprawdzie nieznaczne, ale w latach poprzednich z roku na rok coraz częściej uważaliśmy, że mijające lata były dobre. Szczególnie pogorszyły się oceny dotyczące naszych miejsc pracy, wyraźnie gorzej też, zdaniem badanych, układały się w tym roku sprawy na świecie. Jedyne oceny odnoszące się do spraw kraju nie były w tym roku gorsze niż w ubiegłym.

Mijający rok nie przyniósł istotnych zmian w naszej aktywności kulturalnej i spędzaniu wolnego czasu. Podobieństwa obserwujemy także, gdy chodzi o inne sprawy i wydarzenia z życia codziennego.

W stosunku do roku przyszłego przejawiamy więcej optymizmu. Mamy przede wszystkim nadzieję, że nie będzie on gorszy niż mijający, ale też więcej osób niż przed rokiem oczekuje poprawy w sprawach osobistych i rodzinnych, kraju i świata.

Opracował

Włodzimierz DERCZYŃSKI

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Jaki był, najogólniej rzecz biorąc, 1998 rok? Czy był on dla Pana(i) osobiście:

(%)

	dobry	ani dobry, ani zły	zły	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	44	35	21	0	1086
Płeć					
Mężczyźni	41	39	20	0	515
Kobiety	46	32	22	0	571
Wiek					
18-24 lat	59	26	14	0	155
25-34	55	30	15	0	191
35-44	44	32	24	0	210
45-54	40	36	23	1	213
55-64	32	46	22	0	147
65 lat i więcej	30	42	27	1	170
Miejsce zamieszkania					
Wieś	33	43	23	0	391
Miasto do 20 tys.	40	38	20	1	130
od 21 do 100 tys.	36	39	24	0	211
101-500 tys.	55	26	19	0	223
501 tys.i więcej mieszk.	70	16	14	0	131
Region					
Północny	46	32	22	0	120
Zachodni	45	33	23	0	112
Środkowozachodni	44	35	20	1	173
Środkowy	48	31	21	0	183
Wschodni	29	52	19	0	137
Południowo-wschodni	37	41	22	0	168
Południowo-zachodni	52	26	21	0	192
Wykształcenie					
Podstawowe	29	45	26	0	356
Zasadnicze zawodowe	39	38	23	0	274
Średnie	56	28	16	0	358
Wyższe	65	18	17	0	97
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	64	25	11	0	84
Prac.umysł.niż.szczebla	62	21	17	0	117
Pracownicy fiz.- umysł.	54	32	14	0	108
Robotnicy wykwalifikowani	56	27	17	0	101
Robotnicy niewykwalifik.	27	43	31	0	37
Rolnicy	16	52	32	0	63
Pracujący na własny rach.	54	33	14	0	38
Bierni zawodowo					
Renciści	18	48	34	0	140
Emeryci	37	44	19	0	196
Uczniowie i studenci	79	18	4	0	54
Bezrobotni	21	40	39	0	85
Gospodynie domowe i inni	53	27	20	0	60
Pracuje w:					
sferze budżetowej	61	24	15	0	120
sekt. państw./publicznym	53	30	17	0	111
sp. własc. pryw. i państwa	58	30	12	0	88
sekt. pryw. poza rolnict.	53	30	16	0	178
prywatnym gosp. rolnym	14	52	33	0	70
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	23	45	32	0	201
276 - 399	33	43	23	0	146
400 - 549	46	36	18	0	231
550 - 799	57	29	13	0	164
Powyżej 799 zł	66	21	12	0	132
Ocena własnych war. mater.					
Złe	18	40	42	0	309
Średnie	40	43	17	0	495
Dobre	79	16	5	0	280
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	42	41	17	1	57
Raz w tygodniu	44	37	19	0	562
Kilka razy w miesiącu	43	33	24	0	175
Kilka razy w roku	47	31	22	0	190
W ogóle nie uczestniczy	38	31	30	0	100
Poglądy polityczne					
Lewica	39	37	25	0	255
Centrum	48	33	18	0	272
Prawica	55	31	14	0	296
Trudno powiedzieć	30	41	28	1	261

Tabela 2. Jaki był, najogólniej rzecz biorąc, 1998 rok? Czy był on dla Pana(i) rodziny:

(%)

	dobry	ani dobry, ani zły	zły	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	40	43	17	0	1078
Płeć					
Mężczyźni	39	45	16	1	511
Kobiety	41	41	18	0	567
Wiek					
18-24 lat	53	38	8	0	155
25-34	52	32	16	1	190
35-44	43	38	18	0	209
45-54	39	46	15	1	213
55-64	26	54	20	0	144
65 lat i więcej	22	52	25	1	167
Miejsce zamieszkania					
Wieś	27	53	20	0	387
Miasto do 20 tys.	39	44	16	1	129
od 21 do 100 tys.	43	41	16	0	210
101-500 tys.	47	36	16	0	222
501 tys. i więcej mieszk.	60	27	12	1	131
Region					
Północny	42	39	19	0	120
Zachodni	45	36	19	0	111
Środkowo-zachodni	37	50	12	1	173
Środkowy	43	37	19	0	182
Wschodni	27	55	18	0	136
Południowo-wschodni	37	43	20	1	166
Południowo-zachodni	46	40	13	0	191
Wykształcenie					
Podstawowe	24	53	23	1	352
Zasadnicze zawodowe	36	44	20	0	273
Średnie	52	37	10	0	357
Wyższe	63	24	12	1	96
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	62	24	14	1	83
Prac. umysł. niż. szczebla	61	29	10	0	116
Pracownicy fiz.- umysł.	51	43	6	1	108
Robotnicy wykwalifikowani	51	29	20	0	101
Robotnicy niewykwalifik.	34	45	21	0	36
Rolnicy	8	62	29	1	63
Pracujący na własny rach.	46	49	5	0	38
Bierni zawodowo					
Renciści	16	54	30	0	136
Emeryci	28	54	17	1	195
Uczniowie i studenci	70	26	4	0	54
Bezrobotni	24	51	25	0	85
Gospodynie domowe i inni	47	39	13	0	60
Pracuje w:					
sferze budżetowej	60	26	14	0	119
sekt. państw./publicznym	56	29	15	0	111
sp. własc. pryw. i państwa	49	39	12	0	88
sekt. pryw. poza rolnict.	49	41	9	1	178
prywatnym gosp. rolnym	8	65	26	1	69
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	19	55	26	0	201
276 - 399	29	52	19	0	145
400 - 549	41	45	14	0	229
550 - 799	55	37	8	0	163
Powyżej 799 zł	65	25	10	0	130
Ocena własnych war. mater.					
Złe	12	48	39	1	307
Średnie	37	52	11	0	491
Dobre	76	21	3	0	278
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	35	51	14	0	57
Raz w tygodniu	38	47	15	0	558
Kilka razy w miesiącu	43	36	21	1	174
Kilka razy w roku	43	38	18	0	188
W ogóle nie uczestniczy	41	37	22	0	99
Poglądy polityczne					
Lewica	36	44	20	0	254
Centrum	46	40	13	1	271
Prawica	47	40	13	0	294
Trudno powiedzieć	27	49	23	1	258

Tabela 3. Jaki był, najogólniej rzecz biorąc, 1998 rok? Czy był on dla Pana(i) zakładu pracy:

(%)

	dobry	ani dobry, ani zły	zły	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	37	30	31	2	568
Płeć					
Mężczyźni	36	28	34	2	312
Kobiety	37	32	28	3	256
Wiek					
18-24 lat	44	33	20	3	59
25-34	45	24	29	2	150
35-44	33	31	35	2	160
45-54	29	36	33	2	152
55-64	43	13	37	7	39
65 lat i więcej	16	44	29	10	9
Miejsce zamieszkania					
Wieś	29	30	40	0	185
Miasto do 20 tys.	36	31	28	4	72
od 21 do 100 tys.	37	21	34	8	100
101-500 tys.	41	36	22	1	123
501 tys.i więcej mieszk.	47	28	24	1	88
Region					
Północny	33	35	30	3	62
Zachodni	33	17	48	3	61
Środkowozachodni	35	38	24	3	89
Środkowy	41	26	31	1	104
Wschodni	39	26	29	5	64
Południowo-wschodni	34	38	27	2	84
Południowo-zachodni	38	27	33	2	105
Wykształcenie					
Podstawowe	27	26	44	2	82
Zasadnicze zawodowe	32	29	38	1	179
Średnie	42	31	23	4	224
Wyższe	41	32	26	2	83
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	39	34	25	2	84
Prac.umysł.niż.szczebla	48	26	26	0	117
Pracownicy fiz.- umysł.	38	36	24	2	103
Robotnicy wykwalifikowani	39	27	31	3	97
Robotnicy niewykwalifik.	29	36	35	0	37
Rolnicy	2	24	69	4	61
Pracujący na własny rach.	51	22	26	0	38
Pracuje w:					
sferze budżetowej	34	41	25	0	120
sekt. państw.,publicznym	31	33	36	0	111
sp. właśc. pryw. i państwa	45	20	32	3	85
sekt. pryw. poza rolnict.	53	26	19	3	172
prywatnym gosp. rolnym	4	25	67	4	65
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	28	27	44	2	87
276 - 399	31	37	31	1	79
400 - 549	39	28	32	1	110
550 - 799	43	30	26	1	88
Powyżej 799 zł	53	27	19	1	98
Ocena własnych war. mater.					
Złe	23	23	53	2	128
Średnie	30	37	30	3	260
Dobre	57	25	17	1	179
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	32	21	47	0	17
Raz w tygodniu	35	29	34	3	294
Kilka razy w miesiącu	39	30	30	2	96
Kilka razy w roku	42	30	25	3	108
W ogóle nie uczestniczy	35	40	25	0	50
Poglądy polityczne					
Lewica	33	30	35	2	146
Centrum	36	32	31	1	149
Prawica	47	29	23	2	158
Trudno powiedzieć	28	27	39	6	114

Tabela 4. Jaki był, najogólniej rzecz biorąc, 1998 rok? Czy był on dla Polski:

	(%)				
	dobry	ani dobry, ani zły	zły	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	46	16	7	1086
Płeć					
Mężczyźni	36	42	16	6	515
Kobiety	26	49	17	8	571
Wiek					
18-24 lat	45	40	11	4	155
25-34	35	48	12	4	191
35-44	30	51	15	5	210
45-54	29	45	19	8	213
55-64	22	53	16	9	147
65 lat i więcej	26	37	25	13	170
Miejsce zamieszkania					
Wieś	22	46	23	9	391
Miasto do 20 tys.	28	50	13	10	130
od 21 do 100 tys.	30	50	12	8	211
101-500 tys.	39	43	17	2	223
501 tys. i więcej mieszk.	50	39	6	5	131
Region					
Północny	32	49	16	3	120
Zachodni	34	44	18	5	112
Środkowozachodni	24	47	19	10	173
Środkowy	37	43	12	8	183
Wschodni	17	43	31	9	137
Południowo-wschodni	30	49	15	6	168
Południowo-zachodni	40	45	8	7	192
Wykształcenie					
Podstawowe	24	41	23	12	356
Zasadnicze zawodowe	26	52	16	5	274
Średnie	36	48	11	4	358
Wyższe	51	36	11	2	97
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	44	39	16	1	84
Prac. umysł. niż. szczebla	45	45	8	2	117
Pracownicy fiz.- umysł.	35	51	9	5	108
Robotnicy wykwalifikowani	33	43	16	7	101
Robotnicy niewykwalifik.	34	53	14	0	37
Rolnicy	5	47	33	15	63
Pracujący na własny rach.	41	52	3	4	38
Bierni zawodowo					
Renciści	14	45	30	12	140
Emeryci	28	42	18	13	196
Uczniowie i studenci	64	26	7	2	54
Bezrobotni	22	53	22	3	85
Gospodynie domowe i inni	25	66	5	4	60
Pracuje w:					
sferze budżetowej	38	48	13	1	120
sekt. państw./publicznym	36	41	13	7	111
sp. właśc. pryw. i państwa	38	46	14	2	88
sekt. pryw. poza rolnict.	41	47	9	4	178
prywatnym gośp. rolnym	5	44	35	16	70
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	20	54	19	8	201
276 - 399	23	47	20	10	146
400 - 549	29	46	18	7	231
550 - 799	38	45	14	4	164
Powyżej 799 zł	60	32	7	1	132
Ocena własnych war. mater.					
Złe	18	43	30	9	309
Średnie	27	52	12	8	495
Dobre	52	38	9	2	280
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	27	55	15	2	57
Raz w tygodniu	31	46	17	7	562
Kilka razy w miesiącu	35	41	14	11	175
Kilka razy w roku	29	49	16	7	190
W ogóle nie uczestniczy	33	41	21	5	100
Poglądy polityczne					
Lewica	26	49	20	6	255
Centrum	31	47	15	7	272
Prawica	46	41	10	3	296
Trudno powiedzieć	18	46	22	14	261

Tabela 5. Jaki był, najogólniej rzecz biorąc, 1998 rok? Czy był on dla świata:

	(%)				
	dobry	ani dobry, ani zły	zły	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	23	37	26	13	1086
Płeć					
Mężczyźni	28	35	24	12	515
Kobiety	19	40	28	14	571
Wiek					
18-24 lat	32	37	21	10	155
25-34	26	46	22	6	191
35-44	23	40	27	10	210
45-54	22	36	28	15	213
55-64	19	35	28	19	147
65 lat i więcej	18	31	31	20	170
Miejsce zamieszkania					
Wieś	19	43	22	16	391
Miasto do 20 tys.	23	36	22	19	130
od 21 do 100 tys.	23	29	32	16	211
101-500 tys.	29	34	30	7	223
501 tys. i więcej mieszk.	28	44	24	5	131
Region					
Północny	23	29	36	12	120
Zachodni	32	26	35	8	112
Środkowozachodni	17	37	30	16	173
Środkowy	25	44	21	9	183
Wschodni	19	37	22	22	137
Południowo-wschodni	20	48	20	13	168
Południowo-zachodni	30	34	25	12	192
Wykształcenie					
Podstawowe	20	35	27	18	356
Zasadnicze zawodowe	27	34	25	14	274
Średnie	24	42	26	9	358
Wyższe	26	41	27	6	97
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	25	45	26	4	84
Prac. umysł. niż. szczebla	29	43	22	6	117
Pracownicy fiz.- umysł.	37	33	18	12	108
Robotnicy wykwalifikowani	29	36	25	10	101
Robotnicy niewykwalifik.	25	39	26	11	37
Rolnicy	11	41	23	24	63
Pracujący na własny rach.	29	39	21	11	38
Bierni zawodowo					
Renciści	11	32	34	22	140
Emeryci	16	33	31	20	196
Uczniowie i studenci	35	33	29	3	54
Bezrobotni	24	43	26	7	85
Gospodynie domowe i inni	26	46	19	9	60
Pracuje w:					
sferze budżetowej	30	41	23	6	120
sekt. państw./publicznym	28	31	30	11	111
sp. właśc. pryw. i państwa	26	43	23	7	88
sekt. pryw. poza rolnict.	31	38	22	9	178
prywatnym gosp. rolnym	12	38	26	24	70
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	15	44	26	15	201
276 - 399	21	35	28	17	146
400 - 549	22	37	27	14	231
550 - 799	32	37	23	9	164
Powyżej 799 zł	36	31	27	5	132
Ocena własnych war. mater.					
Złe	18	34	31	17	309
Średnie	22	41	24	13	495
Dobre	32	37	24	8	280
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	16	46	24	14	57
Raz w tygodniu	22	36	27	14	562
Kilka razy w miesiącu	29	42	19	11	175
Kilka razy w roku	22	38	29	11	190
W ogóle nie uczestniczy	27	30	28	14	100
Poglądy polityczne					
Lewica	23	37	30	10	255
Centrum	21	40	26	13	272
Prawica	26	38	26	10	296
Trudno powiedzieć	22	35	22	21	261

Tabela 6. Czy w mijającym roku przeczytał(a) Pan(i) książkę dla przyjemności?

	(%)				
	Tak, wiele razy	Tak, kilka razy	Tylko raz	Nie	Liczba osób
Ogółem	18	31	10	41	1084
Płeć					
Mężczyźni	14	28	11	47	513
Kobiety	22	34	9	35	571
Wiek					
18-24 lat	19	41	14	26	153
25-34	20	31	11	38	191
35-44	21	33	11	35	210
45-54	18	30	10	42	213
55-64	11	29	7	52	147
65 lat i więcej	20	25	4	51	170
Miejsce zamieszkania					
Wieś	14	27	9	50	389
Miasto do 20 tys.	22	27	8	43	130
od 21 do 100 tys.	16	32	7	44	211
101-500 tys.	22	36	12	29	223
501 tys. i więcej mieszk.	23	39	12	26	131
Region					
Północny	22	30	11	37	120
Zachodni	21	26	11	42	112
Środkowozachodni	17	35	10	38	173
Środkowy	22	31	10	38	183
Wschodni	14	19	14	53	137
Południowo-wschodni	19	36	5	40	166
Południowo-zachodni	14	38	9	39	192
Wykształcenie					
Podstawowe	11	23	5	60	356
Zasadnicze zawodowe	10	25	16	49	272
Średnie	25	41	10	23	358
Wyższe	41	46	5	8	97
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	32	45	9	14	84
Prac.umysł.niż.szczebła	35	45	6	13	117
Pracownicy fiz.-umysł.	7	39	13	41	108
Robotnicy wykwalifikowani	10	21	21	48	101
Robotnicy niewykwalifik.	10	14	11	65	37
Rolnicy	11	18	8	63	63
Pracujący na własny rach.	13	42	5	40	38
Bierni zawodowo					
Renciści	12	30	5	54	140
Emeryci	18	22	7	53	196
Uczniowie i studenci	36	32	7	25	54
Bezrobotni	18	30	19	33	83
Gospodynie domowe i inni	18	42	9	31	60
Pracuje w:					
sferze budżetowej	30	36	13	21	120
sekt. państw./publicznym	19	41	7	32	111
sp. właśc. pryw. i państwa	15	32	13	40	88
sekt. pryw. poza rolnict.	16	35	11	38	178
prywatnym gośp. rolnym	10	19	9	62	70
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	15	27	13	45	198
276 - 399	17	29	10	43	146
400 - 549	17	28	9	46	231
550 - 799	23	31	8	38	164
Powyżej 799 zł	26	46	10	19	132
Ocena własnych war. mater.					
Złe	13	22	13	52	309
Średnie	19	34	8	38	495
Dobre	22	36	9	32	278
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	37	37	3	23	57
Raz w tygodniu	15	34	10	41	560
Kilka razy w miesiącu	21	25	7	47	175
Kilka razy w roku	21	25	13	42	190
W ogóle nie uczestniczy	16	38	10	36	100
Poglądy polityczne					
Lewica	25	28	9	38	255
Centrum	17	37	9	37	272
Prawica	20	38	11	32	296
Trudno powiedzieć	12	22	10	56	259

Tabela 7. Czy w mijającym roku był(a) Pan(i) w kinie?

(%)

	Tak, wiele razy	Tak, kilka razy	Tylko raz	Nie	Liczba osób
Ogółem	3	14	8	75	1086
Płeć					
Mężczyźni	3	16	8	72	515
Kobiety	3	12	8	77	571
Wiek					
18-24 lat	14	40	15	31	155
25-34	4	22	13	61	191
35-44	1	12	9	77	210
45-54	0	7	5	87	213
55-64	0	4	4	93	147
65 lat i więcej	0	2	2	96	170
Miejsce zamieszkania					
Wieś	2	7	5	86	391
Miasto do 20 tys.	2	10	8	79	130
od 21 do 100 tys.	2	14	9	74	211
101-500 tys.	3	24	9	64	223
501 tys.i więcej mieszk.	7	22	16	55	131
Region					
Północny	3	20	7	70	120
Zachodni	3	8	10	79	112
Środkowozachodni	2	10	9	78	173
Środkowy	5	15	8	72	183
Wschodni	0	12	4	85	137
Południowo-wschodni	2	12	8	78	168
Południowo-zachodni	4	21	11	65	192
Wykształcenie					
Podstawowe	1	8	3	87	356
Zasadnicze zawodowe	1	11	9	79	274
Średnie	5	19	13	63	358
Wyższe	5	26	7	61	97
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier.,inteligencja	5	32	9	54	84
Prac.umysł.niż.szczębla	3	24	14	58	117
Pracownicy fiz.- umysł.	3	15	22	61	108
Robotnicy wykwalifikowani	0	17	9	73	101
Robotnicy niewykwalifik.	8	6	0	86	37
Rolnicy	4	0	3	94	63
Pracujący na własny rach.	4	26	4	67	38
Bierni zawodowo					
Renciści	0	1	1	97	140
Emeryci	0	3	2	95	196
Uczniowie i studenci	25	51	10	13	54
Bezrobotni	0	13	10	76	85
Gospodynie domowe i inni	0	12	12	76	60
Pracuje w:					
sferze budżetowej	0	25	14	61	120
sekt. państw./publicznym	0	13	14	74	111
sp. własc. pryw. i państwa	8	18	11	64	88
sekt. pryw. poza rolnict.	4	22	10	63	178
prywatnym gośp. rolnym	3	0	2	94	70
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	3	6	7	85	201
276 - 399	1	3	9	87	146
400 - 549	2	10	8	80	231
550 - 799	2	18	11	69	164
Powyżej 799 zł	10	27	11	52	132
Ocena własnych war. mater.					
Złe	0	8	4	87	309
Średnie	2	12	9	78	495
Dobre	8	25	12	55	280
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	4	17	3	76	57
Raz w tygodniu	2	12	9	77	562
Kilka razy w miesiącu	1	19	5	74	175
Kilka razy w roku	5	14	10	71	190
W ogóle nie uczestniczy	7	15	8	70	100
Poglądy polityczne					
Lewica	3	11	5	81	255
Centrum	2	15	15	68	272
Prawica	6	20	6	67	296
Trudno powiedzieć	0	9	6	85	261

Tabela 8. Jak będzie w 1999 roku? Czy będzie on dla Pana(i) osobiście:

(%)

	lepszy niż '98	taki sam	gorszy niż '98	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	37	36	17	10	1086
Płeć					
Mężczyźni	41	32	18	9	515
Kobiety	33	39	17	12	571
Wiek					
18-24 lat	68	22	4	6	155
25-34	43	32	19	6	191
35-44	45	36	11	8	210
45-54	34	37	20	9	213
55-64	14	49	24	12	147
65 lat i więcej	14	39	26	21	170
Miejsce zamieszkania					
Wieś	32	39	16	12	391
Miasto do 20 tys.	43	33	14	10	130
od 21 do 100 tys.	33	38	19	10	211
101-500 tys.	42	34	17	7	223
501 tys. i więcej mieszk.	39	30	22	9	131
Region					
Północny	49	37	9	5	120
Zachodni	37	33	24	6	112
Środkowozachodni	32	39	13	16	173
Środkowy	34	34	20	13	183
Wschodni	27	36	28	9	137
Południowo-wschodni	39	38	12	10	168
Południowo-zachodni	40	34	17	9	192
Wykształcenie					
Podstawowe	25	39	20	16	356
Zasadnicze zawodowe	40	36	15	9	274
Średnie	44	34	15	7	358
Wyższe	44	33	18	4	97
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	46	32	17	4	84
Prac. umysł. niż. szczebla	51	25	17	8	117
Pracownicy fiz.- umysł.	45	36	9	10	108
Robotnicy wykwalifikowani	39	31	20	10	101
Robotnicy niewykwalifik.	45	34	6	15	37
Rolnicy	16	48	24	12	63
Pracujący na własny rach.	38	40	13	9	38
Bierni zawodowo					
Renciści	22	42	27	9	140
Emeryci	14	45	22	19	196
Uczniowie i studenci	75	18	4	3	54
Bezrobotni	57	29	11	3	85
Gospodynie domowe i inni	39	40	12	8	60
Pracuje w:					
sferze budżetowej	45	33	18	4	120
sekt. państw./publicznym	40	33	20	7	111
sp. właśc. pryw. i państwa	51	27	11	12	88
sekt. pryw. poza rolnict.	45	32	12	12	178
prywatnym gosp. rolnym	15	45	30	10	70
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	39	39	13	9	201
276 - 399	31	42	18	9	146
400 - 549	39	33	19	8	231
550 - 799	30	38	19	13	164
Powyżej 799 zł	47	28	18	8	132
Ocena własnych war. mater.					
Złe	28	36	23	13	309
Średnie	34	40	16	10	495
Dobre	51	29	12	8	280
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	32	39	13	16	57
Raz w tygodniu	38	37	17	8	562
Kilka razy w miesiącu	34	36	15	14	175
Kilka razy w roku	39	34	14	13	190
W ogóle nie uczestniczy	36	29	30	5	100
Poglądy polityczne					
Lewica	30	39	23	8	255
Centrum	38	37	17	8	272
Prawica	48	33	11	7	296
Trudno powiedzieć	30	34	19	18	261

Tabela 9. Jak będzie w 1999 roku? Czy będzie on dla Pana(i) rodziny:

(%)

	lepsz niż '98	taki sam	gorszy niż '98	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	35	38	15	12	1077
Płeć					
Mężczyźni	37	36	15	12	511
Kobiety	34	39	15	12	566
Wiek					
18-24 lat	59	30	6	5	155
25-34	39	38	17	6	190
35-44	43	37	12	8	209
45-54	36	38	17	9	213
55-64	17	46	21	15	144
65 lat i więcej	16	37	20	28	167
Miejsce zamieszkania					
Wieś	31	41	15	14	387
Miasto do 20 tys.	39	36	14	11	129
od 21 do 100 tys.	32	38	18	13	209
101-500 tys.	44	34	13	9	222
501 tys. i więcej mieszk.	37	36	18	9	131
Region					
Północny	43	41	10	5	120
Zachodni	43	32	18	7	111
Środkowozachodni	29	38	15	18	173
Środkowy	36	33	16	14	181
Wschodni	36	39	25	11	136
Południowo-wschodni	36	38	12	13	166
Południowo-zachodni	38	40	14	9	191
Wykształcenie					
Podstawowe	24	38	18	20	352
Zasadnicze zawodowe	33	43	15	8	273
Średnie	46	33	14	8	356
Wyższe	45	37	14	3	96
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	50	35	13	2	83
Prac. umysł. niż. szczebla	55	24	14	8	116
Pracownicy fiz.- umysł.	47	34	12	7	108
Robotnicy wykwalifikowani	35	37	17	11	101
Robotnicy niewykwalifik.	39	35	15	11	36
Rolnicy	16	49	24	11	63
Pracujący na własny rach.	29	50	12	9	38
Bierni zawodowo					
Renciści	23	39	25	12	136
Emeryci	15	43	16	26	194
Uczniowie i studenci	65	28	4	3	54
Bezrobotni	51	31	10	8	85
Gospodynie domowe i inni	28	54	10	8	60
Pracuje w:					
sferze budżetowej	48	33	17	3	119
sekt. państw./publicznym	42	40	12	6	111
sp. właśc. pryw. i państwa	46	35	8	11	88
sekt. pryw. poza rolnict.	41	33	16	10	178
prywatnym gosp. rolnym	17	46	28	9	69
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	36	41	14	8	201
276 - 399	31	41	17	11	145
400 - 549	36	37	17	11	229
550 - 799	32	41	16	11	162
Powyżej 799 zł	48	31	11	10	130
Ocena własnych war. mater.					
Złe	26	34	24	16	307
Średnie	34	42	14	10	490
Dobre	50	33	9	8	278
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	30	43	10	17	57
Raz w tygodniu	35	40	15	10	557
Kilka razy w miesiącu	33	40	14	12	174
Kilka razy w roku	40	32	13	15	188
W ogóle nie uczestniczy	37	25	28	11	99
Poglądy polityczne					
Lewica	32	38	20	10	253
Centrum	32	45	14	8	271
Prawica	49	32	10	9	294
Trudno powiedzieć	27	36	18	19	258

Tabela 10. Jak będzie w 1999 roku? Czy będzie on dla Polski:

(%)

	lepsz niż '98	taki sam	gorszy niż '98	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	41	26	16	18	1085
Płeć					
Mężczyźni	44	25	16	15	515
Kobiety	38	26	15	21	570
Wiek					
18-24 lat	49	27	14	11	155
25-34	44	26	21	10	191
35-44	47	27	11	14	210
45-54	42	25	14	20	212
55-64	27	32	17	25	147
65 lat i więcej	33	18	18	31	170
Miejsce zamieszkania					
Wieś	37	28	15	20	391
Miasto do 20 tys.	41	27	12	19	130
od 21 do 100 tys.	39	21	18	22	211
101-500 tys.	47	25	17	12	222
501 tys. i więcej mieszk.	42	25	16	17	131
Region					
Północny	48	27	11	14	119
Zachodni	40	22	21	17	112
Środkowozachodni	36	24	15	25	173
Środkowy	43	21	14	21	183
Wschodni	25	28	28	19	137
Południowo-wschodni	43	29	10	17	168
Południowo-zachodni	47	28	13	13	192
Wykształcenie					
Podstawowe	33	26	14	27	356
Zasadnicze zawodowe	37	29	16	18	274
Średnie	49	22	16	13	357
Wyższe	49	26	19	6	97
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	53	20	19	8	84
Prac. umysł. niż. szczebla	50	22	15	13	117
Pracownicy fiz. - umysł.	38	27	17	18	107
Robotnicy wykwalifikowani	41	21	20	18	101
Robotnicy niewykwalifik.	38	28	15	18	37
Rolnicy	21	44	16	19	63
Pracujący na własny rach.	46	29	16	9	38
Bierni zawodowo					
Renciści	39	23	18	20	140
Emeryci	28	24	16	32	196
Uczniowie i studenci	51	31	16	3	54
Bezrobotni	50	28	10	13	85
Gospodynie domowe i inni	51	25	2	21	60
Pracuje w:					
sferze budżetowej	48	27	15	10	120
sekt. państw./publicznym	34	24	24	18	111
sp. właśc. pryw. i państwa	49	22	13	16	88
sekt. pryw. poza rolnict.	47	25	14	15	177
prywatnym gosp. rolnym	20	40	20	20	70
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	46	28	10	16	201
276 - 399	33	26	16	24	145
400 - 549	40	24	17	18	231
550 - 799	47	18	17	17	164
Powyżej 799 zł	54	23	14	9	132
Ocena własnych war. mater.					
Złe	34	23	19	25	308
Średnie	39	29	14	18	495
Dobre	51	23	14	12	280
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	38	26	15	21	57
Raz w tygodniu	43	27	14	16	561
Kilka razy w miesiącu	40	19	15	26	175
Kilka razy w roku	37	26	17	20	190
W ogóle nie uczestniczy	37	28	25	10	100
Poglądy polityczne					
Lewica	36	27	23	14	255
Centrum	42	28	13	17	271
Prawica	53	23	13	11	296
Trudno powiedzieć	30	25	14	31	261

Tabela 11. Jak będzie w 1999 roku? Czy będzie on dla Pana(i) **zakładu pracy**:

(%)

	lepszy niż '98	taki sam	gorszy niż '98	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	28	24	15	577
Płeć					
Mężczyźni	35	28	23	14	317
Kobiety	30	29	25	16	260
Wiek					
18-24 lat	45	23	21	11	61
25-34	34	31	22	13	150
35-44	28	33	23	15	161
45-54	35	24	27	14	151
55-64	22	29	26	23	42
65 lat i więcej	11	12	33	44	12
Miejsce zamieszkania					
Wieś	24	36	29	11	188
Miasto do 20 tys.	31	27	22	20	72
od 21 do 100 tys.	33	23	24	21	103
101-500 tys.	43	27	17	13	127
501 tys. i więcej mieszk.	39	21	26	14	86
Region					
Północny	45	27	20	9	64
Zachodni	20	39	25	16	62
Środkowozachodni	25	36	19	20	92
Środkowy	33	21	28	18	103
Wschodni	27	28	28	18	67
Południowo-wschodni	35	35	14	16	84
Południowo-zachodni	42	18	32	8	105
Wykształcenie					
Podstawowe	25	29	25	21	84
Zasadnicze zawodowe	22	35	30	14	180
Średnie	42	26	18	14	230
Wyższe	39	21	27	13	83
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	40	20	25	15	84
Prac. umysł. niż. szczebla	41	24	24	11	117
Pracownicy fiz.- umysł.	37	29	20	14	103
Robotnicy wykwalifikowani	36	25	28	11	96
Robotnicy niewykwalifik.	21	33	26	20	37
Rolnicy	12	40	38	10	61
Pracujący na własny rach.	34	40	18	8	38
Pracuje w:					
sferze budżetowej	34	28	26	11	120
sekt. państw., publicznym	30	20	40	10	111
sp. własc. pryw. i państwa	35	27	16	22	87
sekt. pryw. poza rolnict.	43	31	12	14	170
prywatnym gosp. rolnym	11	39	39	11	65
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	19	39	26	15	88
276 - 399	32	26	25	17	81
400 - 549	38	27	22	13	111
550 - 799	36	25	29	10	91
Powyżej 799 zł	49	21	17	13	97
Ocena własnych war. mater.					
Złe	24	25	34	17	132
Średnie	30	32	24	14	262
Dobre	43	26	17	14	181
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	54	29	17	0	17
Raz w tygodniu	31	31	25	12	298
Kilka razy w miesiącu	31	22	25	22	97
Kilka razy w roku	33	28	19	19	109
W ogóle nie uczestniczy	37	23	30	11	52
Poglądy polityczne					
Lewica	26	31	25	17	151
Centrum	29	28	29	14	151
Prawica	46	26	20	8	159
Trudno powiedzieć	28	28	22	22	116